

Yisro (20:14)

לא תחמד בית רעד לא תחמד אשת רעד ועבדו ואמתו ושורו וחמרו וכל אשר לרעד — *You shall not covet your fellow's house. You shall not covet your fellow's wife, his manservant, his maidservant, his ox, his donkey, nor anything that belongs to your fellow.*

Va'Eschanan (5:18)

ולא תחמד אשת רעד ולא תתאוה בית רעד שדהו ועבדו ואמתו שורו וחמרו וכל אשר לרעד — *And you shall not covet your fellow's wife. You shall not desire your fellow's house, his field, his slave, his maidservant, his ox, his donkey, or anything that belongs to your fellow.*

Bava Kamma (62a)

אמר ליה רב אדא בר אבא דרב אבא — **Rav Adda the son of Rav Avya said to Rav Ashi:** מה בין גזולן לחמסן — **What is the difference between a gazlan and a chamsan?** — [Rav Ashi] said to him: חמסן יהיב דמי — **A chamsan gives money for the object he is taking,** while a gazlan does not give money.

אמר ליה — [Rav Avya] responded to [Rav Ashi]: אי יהיב דמי חמסן קרית ליה — **If he gives money for the object, would you call him a chamsan?** — והאמר רב הונא — **But Rav Huna has said:** תלוה וזבין זביניה זבני — **If they hung [someone] up until he relented and he sold to them what they demanded, his sale is a valid sale.** Thus we see that even a forced sale is valid and not a form of thievery!

הא דאמר רוצה אני — **That** refers to a case where [the victim] said, “I am willing to sell the object,” — לא קשיא — **This is not a difficulty.** — הא דלא אמר רוצה אני — while **this** refers to a case where he did not say, “I am willing to sell the object.”

Bava Metzia (5b)

אלא הא דאמר רב הונא — **But** you must account for that which Rav Huna said regarding a custodian who prefers to pay rather than swear: משביעין אותו שבועה שאינה ברשותו — **“We make him swear that [the deposit] is not in his possession.”** For we are concerned that he has the deposit and wishes to pay and keep it for himself. Now, if that is the concern, נימא מיגו — **let us say: Since he is suspect in monetary matters, he is also suspect in regard to swearing.** Yet, Rav Huna rules that he must swear!

התם נמי מורה ואמר דמי קא יהבנא ליה — **There, too, [the custodian] is not considered to be suspect in monetary matters, for he rationalizes his actions and says:** “After all, I am willing to give him money for what I am taking from him.”

אמר ליה רב אחא מדפתי לרבנא — **Rav Acha of Difti said to Ravina:** והא קא עבד על לאו דלא — **But [the custodian] thereby knowingly transgresses the prohibition of “do not covet your fellow's property.”** He should therefore be suspect in monetary matters!

לא תחמד לאינשי בלא דמי משמע להו — **Many people wrongly assume that** even the prohibition “do not covet” applies only where no money is given in exchange for the coveted object. Therefore, the custodian who pays the depositor for the article the custodian wishes to keep for himself is not considered an outright thief. Accordingly, he can be made to swear the oath imposed by Rav Huna's ruling.

יהיב דמי

תוספות (סהנדרין כה): - משמע להו דקאמר ר"ל נמי דכן הוא האמת.
תוספות (בבא מציעא ה; וע' מהרש"א ומהר"ם שי"ף) - וא"ת והא כי יהיב דמי נמי חמסן הוה כדמוכח שלהי הכונס (סב) וחמסן פסול לעדות כדכתיב "אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס" והפסול לעדות פסול לשבועה... וי"ל דחמסן לא פסול לעדות אלא מדרבנן.

סמ"ע (לד, לב) - וכל הנותנים דמים אינם עוברים בלאו דלא תחמוד כי לא תחמוד בלא דמי משמע (וכן האמת כ"כ התוספות). [וע"ע אולם המשפט (שנט, י).]

שער משפט (לד, ז) - עסמ"ע... ודבריו תמוהים שהרי הרמב"ם והמחבר בסי' שנט ס"י כתבו להדיא דעובר בלאו דלא תחמוד ע"ש, אך דמ"מ אינו פסול אלא מדרבנן כיון דלא משמע להו לאינשי איסורא בהכי. [וע"ע סמ"ע שנט, יד ובאר היטב שם.]

אמר רוצה אני

רמב"ם (הל' גזלה א, ט וש"ע שנט, י) - כל החומד עבדו או אמתו או ביתו וכליו של חברו... אף על פי שנתן לו דמים רבים הרי זה עובר בלא תעשה שנאמר "לא תחמד".
ראב"ד - ולא אמר רוצה אני.

טור (חושן משפט שנט) - ואפילו אם כופהו שמוכר לו משלו ומקבל דמיו אם הוא שלא מרצונו אסור אבל אין לו דין גזלן ליפסל מדאורייתא אלא מדרבנן.
שלחן ערוך (שנט, ט) - הכופה את חברו למכור את שלו ונותן לו דמיו אסור, אבל אין לו דין גזלן ליפסל מדאורייתא אלא מדרבנן.

חשן אהרן (רה, א) - למסקנא לענין איסורא דלא תחמוד לא מהני גם אם אמר רוצה אני דמה יוכל להועיל אמירתו רוצה להצילו מאיסור זה כיון דסו"ס הרבה אליו רעים עד שאמר רוצה ועבר בלא תחמוד.
אבני החושן (רה, א) - ע"כ הרמב"ם סובר דלא תחמוד וחמסן הם שני דברים, דחמסן נקרא החוטף בזרוע אבל לא תחמוד עובר אף בהרבה רעים והפציר בו, והראב"ד סובר דלא תחמוד וחמסן חדא הוא ומשום הכי השיג על הרמב"ם שם וסיים דאמר רוצה אני.

לא תתאוה

רמב"ם (הל' גזלה א, י) כל המתאוה ביתו או אשתו וכליו של חברו וכל כיוצא בהן משאר דברים שאפשר לו לקנותן ממנו כיון שחשב בלבו היאך יקנה דבר זה ונפתה לבו בדבר עבר בלא תעשה שנאמר "לא תתאוה" ואין תאוה אלא בלב בלבד.
א, יב) - הא למדת שהמתאוה עובר בלאו אחד והקונה דבר שהתאוה בהפצר שהפציר בבעלים או בבקשה מהן עובר בשני לאוין, לכך נאמר לא תחמד ולא תתאוה. ואם גזל עבר בשלשה לאוין.

מגיד משנה - ונ"ל שדעת הר"א ז"ל שחיוב התאוה זו היא שיתאוה לקנות בדמים שלא ברצון הבעלים. [וכ"כ מנתח פתים.]

מנחת פתים - היינו בדבר שאין רצון חברו למכור אותו חפץ כ"כ בחינוך מ"ע תט"ז... וגוף הדין דכאן שהיא מרמב"ם דלא תתאוה היא בלב הסמ"ג חולק על זה דגם לא תתאוה היא כלאו דלא תחמוד ואינו עובר רק כשעשה מעשה, ועי' בזה"ק מבואר כדברי הרמב"ם וש"ע. [ועי' בב"ח בביאור מחלוקת הסמ"ג ורמב"ם.]
פתחי חושן (א, סקכ"ח) - לא אסרה תורה אלא כגון אלו המנויים בפסוק שאינם עומדים למכירה.

כרטיס חבר

משפטי התורה (ב"ק סי' צה) - אפילו אם בעלי כרטיס מועדון הנ"ל לא היו מקבלים הנחה עבור המוצרים שהם קונים בחנות הנ"ל, אולם אם בעל החנות מודיע ברבים שאינו מסכים למכור סחורה בחנותו לאף אדם מלבד לאותם לקוחות שיש ברשותם כרטיס מועדון דבר השכיח בחנויות דבעליהם מוכרים לאנשים המשתייכים לחוג מסויים בלבד וכדו' במקרה זה אסור לאף אדם שאין לו כרטיס מועדון לקנות שם... דינו כחמסן שעובר על לאו מהתורה.